

A batalla de Oriente Medio

Descripción

O comezo da ofensiva iraquí para recuperar a estratéxica cidade de Mosul, ao norte do país árabe e en mans do Estado Islámico desde 2014, permite non só observar a maior operación militar na zona desde a invasión anglo-estadounidense de Iraq en 2003 senón na perspectiva de acelerar o control de esferas de influencia dentro dos presumibles cambios xeopolíticos que lle esperan a Oriente Próximo. Estratéxica pola súa condición de paso de oleodutos e proxectos hidráulicos, a recuperación de Mosul, así como a liberación da cidade siria de Aleppo, permitirá crear un escudo de contención ao grupo xihadista islámico que se intúe imprescindible para Washington, especialmente coa mente posta nas próximas eleccións presidenciais estadounidenses.

O comezo da ofensiva iraquí para recuperar a estratéxica cidade de Mosul, ao norte do país árabe e en mans do Estado Islámico desde 2014, permite non só observar a maior operación militar na zona desde a invasión anglo-estadounidense de Iraq en 2003 senón na perspectiva de acelerar o control de esferas de influencia dentro dos presumibles cambios xeopolíticos que lle esperan a Oriente Próximo. Estratéxica pola súa condición de paso de oleodutos e proxectos hidráulicos, a recuperación de Mosul, así como a liberación da cidade siria de Aleppo, permitirá crear un escudo de contención ao grupo xihadista islámico que se intúe imprescindible para Washington, especialmente coa mente posta nas próximas eleccións presidenciais estadounidenses.

O anuncio realizado este martes 18 polo primeiro ministro iraquí Haider al Abadi de iniciar as “vitoriosas operacións” militares para recuperar o control da estratéxica cidade de Mosul, desde 2014 baixo control do que cualificou como a “violencia e o terrorismo do ISIS”, deixa entrever a súbita activación dunha axenda con marcado carácter xeopolítico entre os diversos actores involucrados na loita contra o Estado Islámico (ISIS polas súas siglas en inglés).

O xefe do Estado Maior iraquí, Othman al-Ganhmi, cualificou estas operacións militares como as máis grandes na rexión desde a guerra de Iraq en 2003, tomando en conta que participarán aproximadamente 50.000 soldados. O control de Mosul tórnase, por tanto, tan imprescindible como o da cidade siria de Aleppo, igualmente controlada polo ISIS.

Situado no norte de Iraq como afluente principal do estratéxico río Tigris, Mosul é un crebacabezas étnico, relixioso e tribal no cal o goberno iraquí necesita imperiosamente controlar coa finalidade de ofrecer un xiro lexítimo á súa soberanía estatal. De maioría musulmá sunnita, Mosul alberga importantes núcleos de poboación kurda, asiria, armenia, turcomán e yazidí, conformado un complexo mosaico que Bagdad necesita ter baixo o seu control.

Pero desde que o ISIS tomou o control da cidade en 2014, a súa poboación de dous millóns de persoas reduciuse substancialmente aproximadamente a 750.000, tomando en conta o enorme éxodo, principalmente de sunnitas e kurdos, refuxiándose do avance do grupo xihadista.

O eixe Mosul-Alepo

Como Bagdad, EUA e os seus aliados rexionais, en especial Arabia Saudita, Qatar, Turquía (a pesar do clima actual de fricción con Occidente) e incluso Rusia, necesitan recuperar o control sobre Mosul, a fin de desprazar ao ISIS dun punto estratéxico e neurálxico igualmente conformado polo triángulo establecido en torno a Aleppo, baixo forte bombardeo ruso desde fai meses.

Para un presidente Barack Obama apurando as súas últimas semanas na Casa Branca e co contexto electoral estadounidense de novembro próximo en plena fase de definición, a ofensiva sobre Mosul, xa prevista desde o verán pasado, tórnase así estratéxica.

Se Aleppo finalmente é “liberada” do control do ISIS a favor do avance do réxime sirio de Bashar al Asad co apoio dos bombardeos rusos e incluso por parte das milicias do Hizbulá libanés (tradicional aliado iraniano), Washington necesita que o seu atribulado aliado iraquí recupere o control de Mosul, a fin de contrarrestar o feito de que Moscova gañe posicións e

esferas de influencia na rexión.

Por tanto, parece un feito consumado a eventualidade dun pacto tácito entre Washington e Moscova, establecido nas respectivas offensivas de control sobre Alepo e Mosul. O martes 18, Rusia decretou un alto ao lume de oito horas para que os civís de Alepo puidesen saír da cidade, malia a presión da ONU por ampliar ese prazo a 48 horas. Esta movida rusa parece presaxiar unha ofensiva final sobre Alepo, simultánea á que levan a cabo iraquís e kurdos en Mosul.

A ofensiva sobre Mosul será completada polo ataque desde o norte por parte das milicias *peshmergas* kurdas, para quen igualmente resulta imprescindible o control desta estratéxica cidade. Antes do avance e control do ISIS, Mosul estaba situado na Rexión Administrativa do Kurdistan, a entidade semi-independente do Kurdistan iraquí desde 2003, e que constantemente preme a Bagdad para asegurarse o control dos ricos xacementos petroleiros e hidráulicos do norte iraquí.

Do mesmo xeito, Washington recea de que os *peshmergas* kurdos poidan eventualmente derrotar ao ISIS e controlar Mosul, razón pola que lanza a través de Bagdad esta ofensiva militar na cidade coa intención de que os kurdos permanezan na retagarda e non entren na cidade.

Pero os recentes acontecementos na rexión, principalmente o fracasado golpe militar en Turquía e o xiro euroasiático cara a Rusia realizado polo presidente turco Recep Tayyip Erdogan, han neutralizado as expectativas sobre a posibilidade dun Kurdistan iraquí independente, o cal era visto con bos ollos por outros aliados de Washington como Israel e Arabia Saudita.

Precisamente, Turquía tamén ten intereses directos na ofensiva de Mosul, coa expectativa de fortalecer as opcións da comunidade turcomán de recuperar as súas esferas de influencia dentro do complexo mosaico étnico e relixioso alí existente.

Pero a influencia de Ankara no complexo entramado sirio-iraquí vai máis aló. Mentres o mundo concentrábase na batalla de Mosul, tropas turcas liberaron a cidade siria de Dabiq, centro estratéxico e ideolóxico do ISIS, revestida esta dun efecto simbólico para o grupo xihadista por promover aos seus combatentes que alí se celebraría a “batalla final entre o Islam e o Cristianismo”.

A toma turca de Dabiq ten tamén incidencia no cerco de Alepo contra o ISIS e incluso na ofensiva sobre Mosul. Esta especie de corredor territorial está enmarcada na campaña militar de “Escudo do Éufrates”, o cal denota o interese estratéxico por parte dos actores involucrados na súa ofensiva.

Tras tomar Dabiq, tropas turcas cercaron as inmediacións da cidade siria de Alepo coa finalidade de exercer unha dobre presión directa contra o ISIS e ata contra os kurdos do norte de Siria, illándoos de calquera conexión coas súas correligionarios kurdos do norte de Iraq e da República de Rojava, a súa asentamento ao norte de Siria.

Ao mesmo tempo, coa toma de Dabiq e o cerco a Alepo, Ankara quería enviar tamén unha mensaxe persuasiva cara Rusia e EUA no relativo ás súas ambicións e intereses por controlar esferas de influencia nos complicados labirintos do conflito sirio e iraquí.

Outro actor en xogo detrás da ofensiva de Mosul é Irán, particularmente persuadido a defender a integridade da comunidade xiíta en Iraq, o cal supón para Teherán modular unha vía de paso para eventualmente exercer certo control de esferas de influencia no centro de Iraq.

Qasser Suleimani, comandante da Brigada Al Quds da Garda Republicana iraniana, parece decidido a apoiar a ofensiva iraquí en Mosul se os seus aliados en Bagdad, en especial o ex primeiro ministro xiíta Nour ao Maliki, poden gañar posicións políticas. Pero a implicación iraniana no centro de Iraq a través de Mosul crea maior irritación e temor entre EUA, Turquía, Arabia Saudita e Israel, preocupados polo eventual reforzamento de posicións iranianas nun Iraq posiblemente desintegrado.

Un novo Sykes-Picot

Todo iso fai prever que a batalla polo control de Mosul e de Alepo parece presaxiar a eventual desintegración *de feito* dos actuais Estado iraquí e sirio. Como no caso de Mosul, Alepo posúe un complexo mosaico de identidades conformadas por sunnitas, kurdos, turcománs, alauítas, armenios, asirios cristiáns e xiítas, que complican a posibilidade de concretar un control absoluto sobre o territorio.

En perspectiva, o control do eixe estratéxico Mosul-Alepo converteuse nunha prioridade dentro do labirinto de intereses existentes en Oriente Medio. Todo iso anuncia un contexto posterior revestido de intereses xeopolíticos que moi probablemente terminarán remodelando o mapa rexional, tal e como ocorreu xusto fai un século co tratado Sykes-Picot de 1916, en plena I Guerra Mundial, e que definiu en gran medida a configuración do actual Oriente Medio.

O outro actor en xogo é o propio ISIS, precisamente o que denunciou o final do pacto Sykes-Picot cando tomou control de Mosul fai dous anos. Se a perda estratéxica de Mosul e de Alepo finalmente consúmase, o máis probable é que o grupo xihadista reoriente as súas forzas cara o Cáucaso e Asia Central tras eventualmente perder os seus santuarios en Oriente Medio. Os seus obxectivos serían agora Rusia e China, tal e como se puido observar coa recente designación do taxiko Gulmurod Jalímov como novo xefe de operacións do ISIS en Siria e Iraq, trala morte en xullo pasado de Tarján Batirashvili, mellor coñecido como Abu Omar al-Shishani, alias “o checheno” en árabe.

A designación de Jalímov permite intuír o reforzamento do poder de elementos radicais procedentes de Asia Central na dirección do ISIS, o cal pode suxerir que a organización xihadista estea agora enfocando nesa periferia centroasiática o seu novo centro de operacións ante a posibilidade de perder o seu santuario entre Siria e Iraq, situado precisamente entre Alepo e Mosul.

Outro aspecto é a poboación civil, martirizada por máis de cinco anos de conflito en Siria, de avances do ISIS e de intervención exterior, principalmente rusa. O drama civil en Alepo motivado polos bombardeos rusos e do réxime de Bashar al Asad pode presaxiar unha catástrofe humanitaria similar no caso de que a ofensiva por Mosul recrudeza o exilio e o problema dos refuxiados.

Tampouco debe esquecerse o feito de que a batalla de Mosul pode servir de vertebración do secular conflito entre sunnitas e xiítas, non só dentro de Iraq. A maior parte das unidades do Exército iraquí enviadas a Mosul son de afiliación xiíta, situado nas milicias das Unidades de Mobilización Popular.

A ofensiva de Mosul pode servir así de vinganza sectaria por parte dos xiítas contra os sunnitas que maioritariamente conforman as milicias do ISIS. Precisamente, a radicalización xiíta contra os sunnitas no Iraq contemporáneo foi o principal argumento de conformación do ISIS, xa non só como grupo xihadista que ansía consolidar o seu Califato senón como elemento reivindicador por parte dos sunnitas contra os “infieis xiítas”.

A posible perda de Mosul deixaría ao ISIS illado en torno á cidade siria de Raqqa, a capital *de feito* do Califato instaurado a partir de 2014, cando tomou o control de Mosul e iniciou o seu vertixinoso avance dentro do conflito sirio e colateralmente do iraquí. Por tanto, ante a ofensiva de Mosul, a inmolación dos xihadistas do ISIS servirá de marco simbólico para lexitimar o seu xihad, un elemento non menos imprescindible dentro deste complexo cadro. Outra razón que explica porqué o que se xoga en Mosul corresponde, en gran medida, o futuro de Oriente Medio e dos seus complicados mosaicos sectarios.

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Oriente Medio

ETIQUETAS

Oriente Medio Mosul

IDIOMA

Galego

Fecha de creación

octubre 19, 2016

Campos meta

Autoria : 3713

Datapublicacion : 2016-10-21 00:00:00